

στο μικροσκόπιο...

Διπλωματία ουσίας, όχι επικοινωνίας

Του Αθανασίου Ελλης

Το τελευταίο διάστημα καθίσταται σαφές ότι η Τουρκία έχει επιλέξει την όξυνση στο Αιγαίο με σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένων στρατηγικών στόχων που κινούνται στο πνεύμα των «γκρίζων ζωνών» και της αμφισβήτησης της ελληνικής κυριαρχίας. Η πολιτική αυτή της γείτονος επαναφέρει στο προσκήνιο τη συγκυρία της κρίσης των Ιμίων, και απαιτεί έγκαιρη, συνετή και σταθερή αντιμετώπιση από την Ελλάδα.

Η Αγκυρα δοκιμάζει της αντοχές της Αθήνας με ενέργειες όπως οι υπερπητήσεις, και μάλιστα σε χαμηλό ύψος πάνω από κατοικημένα ελληνικά νησιά, ενώ οι συνεχείς αναχαιτίσεις αυξάνουν τον κίνδυνο θερμού επεισοδίου. Αλλωστε, πριν από δέκα ημέρες σημειώθηκε περιστατικό με βλάβη τουρκικού μαχητικού στην περιοχή της Ικαρίας.

Ταυτόχρονα, η Τουρκία επιχειρεί να δημιουργήσει «δικαιώματα» σε πηγές ενέργειας ακόμη και αν αυτές βρίσκονται στην ελληνική υφαλοκρηπίδα. Η απόφαση για τη διενέργεια ερευνών από την κρατική εταιρεία της Τουρκίας κοντά στο Καστελόριζο αποτελεί «απάντηση» στην ανάθεση από την Κυπριακή Δημοκρατία σε αμερικανική εταιρεία της διενέργειας ερευνών για τον εντοπισμό πετρελαίου στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη της Κύπρου.

Πέρα από τη συνεχή αμυντική εγρήγορση, η Ελλάδα πρέπει να ενημερώνει σταθερά τους Ευρωπαίους εταίρους και τις ΗΠΑ για τη συμπεριφορά της Τουρκίας η οποία δεν συνάδει με αυτή χώρας που θέλει να ενταχθεί στην ευρωπαϊκή οικογένεια, ούτε μέλους του ΝΑΤΟ έναντι μιας συμμάχου. Ταυτόχρονα, να αξιοποιήσει την ισότιμη συμμετοχή της στην Ε.Ε., αλλά και τους ιδιαίτερους δεσμούς που διαθέτει με τις ΗΠΑ λόγω της Ομογέ-

νειας, η οποία ασκεί επιρροή στα κέντρα αποφάσεων. Αμερικανοί νομοθέτες που θεωρούν ότι οι τουρκικές προκλήσεις πλήττουν τη λειτουργικότητα του ΝΑΤΟ και δεν εξυπηρετούν τα συμφέροντα των ΗΠΑ, έχουν επανειλημμένα παρέρμει, υιοθετώντας ψηφίσματα και ασκώντας πιέσεις στον Λευκό Οίκο, κάτι που αναμένεται να κάνουν και πάλι το επόμενο διάστημα.

Στο επικίνδυνο σκηνικό που στήνεται από την Τουρκία οι επαφές της ελ-

ληνικής πολιτικής ηγεσίας με ισχυρά κέντρα επιρροής -στην περίπτωση της Τουρκίας, κυρίως τις ΗΠΑ- πρέπει να επικεντρώνονται στην ουσία και όχι στην αναζήτηση επικοινωνιακού οφέλους. Ο πρωθυπουργός, που σχεδιάζει να επισκεφθεί την Ουάσιγκτον σύντομα, πρέπει να πείσει για την αξία της Ελλάδας. Να προβάλει την ελληνική συμμετοχή στις επιχειρήσεις στο Αφγανιστάν που ενδεχομένως να αυξηθεί, τον ρόλο στα Βαλκάνια, μια περιοχή που ενδιαφέρει την κυβέρνηση Ομπάμα, τη στρατηγική σημασία της ναυτικής βάσης της Σούδας, τη συμμετοχή της χώρας μας στο σύστημα διοχέτευσης ενέργειας προς τις ευρωπαϊκές αγορές, τη συμβολή της ελληνικής ναυτιλίας στο διεθνές εμπόριο και τη μεταφορά πηγών ενέργειας, την αποδοχή της Ελλάδας ως αξιόπιστου συνομιλητή σε σημαντικές εστίες έντασης που ενδιαφέρουν τις ΗΠΑ (μεταξύ Αράβων και Ισραήλ, Ρωσίας και Γεωργίας), και φυσικά να υπενθυμίσει πόσο ενδιαφέρονται για τη γενέτειρά τους οι Ελληνοαμερικανοί που ψηφίζουν και χρηματοδοτούν κόμματα και υποψήφιους.

Η φωτογραφία με τον δημοφιλή Αμερικανό πρόεδρο στο Οβάλ Γραφείο και η αναμενόμενη κατάργηση της βίζας για τους Έλληνες που επισκέπτονται τις ΗΠΑ είναι βέβαιο ότι θα αξιοποιηθούν επικοινωνιακά, αλλά η επίσκεψη δεν πρέπει να εξαντληθεί σε αυτή την πτυχή.

Η παγίδα της Χάλκης

Μετά την επίσκεψη Ομπάμα στην Αγκυρα έχει ξεκινήσει μια διελκυστίνδα δηλώσεων στην Τουρκία περί της επαναλειτουργίας της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης. Η κίνηση θεωρείται ότι θα έδινε πόντους υπέρ της πορείας της Τουρκίας προς την ΕΕ. Η Αγκυρα καλλιεργεί εντέχνως πολιτική κινητικότητα ότι επίκειται το μεγάλο βήμα. Θα πωλήσει όμως ακριβώς οποιαδήποτε υποχώρηση. Και οι γνωρίζοντες λένε ότι το τουρκικό παιχνίδι γίνεται εις βάρος της Αθήνας.

Η λειτουργία της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης αναστάλη το 1971 βάσει νόμου που απαγορεύει τη «λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Τουρκία». Ως τότε λειτουργούσε στη Χάλκη ένα τριτάξιο λύκειο και μια τετραετής «ακαδημία». Στην ε-

παναλειτουργία αυτής της ακαδημίας- που, σημειωτέον, δεν είχε καθεστώς ανώτερης ή ανώτατης σχολής- δίνεται η έμφαση. Οι τουρκικές αρχές εξετάζουν διάφορα σενάρια για την επαναλειτουργία της, όπως αυτό της «μειονοτικής επαγγελματικής σχολής».

Η ελληνική κυβέρνηση λέει επισήμως ότι η επαναλειτουργία της συγκεκριμένης σχολής δεν είναι διμερές θέμα αλλά ζήτημα θρησκευτικών ελευθεριών. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αποφεύγουν να λάβουν δημοσίως συγκεκριμένη θέση.

Ο τούρκος πρωθυπουργός όμως έχει ήδη στείλει τον λογαριασμό στην Αθήνα ότι η επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής θα πρέπει να οδηγήσει στον σεβασμό των θρησκευτικών ελευθεριών των «τούρκων πολι-

τών» στη Θράκη. Οπερ σημαίνει κυρίως την άμεση εκλογή μουφτήδων. Με τον τρόπο αυτόν η Αγκυρα επιδιώκει τη διμεροποίηση του ζητήματος στο πλαίσιο της «αμοιβαιότητας».

Εχει ενδιαφέρον ότι στην Αθήνα έχουν ξεκινήσει συζητήσεις για αλλαγή του νομικού πλαισίου που αφορά τους μουφτήδες και ιδιαίτερα την αφαίρεση των δικαστικών αρμοδιοτήτων τους. Αλλο αυτό όμως και άλλο ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε να γίνεται η εκλογή τους.

Η Αθήνα έχει καλλιεργήσει επικοινωνιακές προσδοκίες για πιθανή επαναλειτουργία της σχολής. Βλέπει όμως το δέντρο και χάνει το δάσος. Το πρόβλημα για το Οικουμενικό Πατριαρχείο δεν είναι να ανοίξει ξανά η Χάλκη ώστε να επιβιώσει. Πρώτον, πρέπει να αρθεί η πρόβλεψη

ότι ο εκάστοτε Πατριάρχης πρέπει να έχει την τουρκική ιθαγένεια. Δεύτερον, ακόμη και αν είναι τούρκος υπήκοος, να μπορεί να προέρχεται και από μητροπόλεις του εξωτερικού.

Υπάρχει όμως και το ευρύτερο διεθνές σκηνικό. Η Αθήνα οφείλει να λάβει υπόψη της ότι στο «γήπεδο» του Οικουμενικού Πατριαρχείου «παίζουν μπάλα» οι ΗΠΑ και η Ρωσία. Η Ουάσιγκτον δεν επιθυμεί να αναβαθμιστεί η θέση της Μόσχας μέσω του

Πατριαρχείου, κάτι που η τελευταία επιδιώκει, όπως φάνηκε από τα όσα είπε σε πρόσφατη επίσκεψή του στο Φανάρι ο Πατριάρχης Μόσχας και Πάσης Ρωσίας Κύριλλος. Εξ ου και οι εκκλήσεις Ομπάμα προς την Αγκυρα.

Η τελευταία όμως θέλει να χρυσώσει το χάπι της επαναλειτουργίας. Και εκμεταλλεύομενη την «ευαισθησία» της Ουάσιγκτον για τα μειονοτικά ζητήματα επιχειρεί να αποσπάσει κέρδη έναντι της Αθήνας στη Θράκη.